

Powrót lewicy do władzy w Boliwii

Bartłomiej Znojek

Zgodnie ze wstępnymi wynikami w wyborach parlamentarnych i prezydenckich 18 października władzę w Boliwii po roku przerwy przejmie lewicowy Ruch na rzecz Socjalizmu (MAS). Jest to ugrupowanie byłego prezydenta Evo Moralesa, który obecnie korzysta z azylu w Argentynie. Na czele państwa stanie Luis Alberto Arce Catacora, którego rząd będzie musiał uspokoić napiętą sytuację wewnętrzną oraz sprostać skutkom pandemii COVID-19. Unia Europejska, aktywnie wspierając pokojowy przebieg procesu wyborczego w Boliwii, wzmacnia swoją pozycję pierwszoplanowego promotora demokracji w Ameryce Łacińskiej.

Jakie były okoliczności zwołania wyborów?

Głosowanie odbyło się rok po unieważnionych wyborach z 20 października 2019 r. Zarzuty o fałszerstwo wyborcze wobec ubiegającego się wtedy o czwartą kadencję Evo Moralesa doprowadziły do wybuchu protestów społecznych. Wobec rosnącej presji 10 listopada ub.r. [Morales zrzekł się urzędu i zbiegł z kraju, głosząc tezę o zamachu stanu](#), a krótko później konserwatywna opozycja utworzyła tymczasowy rząd, na czele którego stanęła Jeanine Áñez. Wbrew obowiązkowi niezwłocznego zwołania wyborów władze zwlekały z decyzją. Zaogniły sytuację wewnętrzną, m.in. ścigając stronników i byłych członków rządu Moralesa oraz odraczając termin wyborów, co uzasadniały pandemią COVID-19. Jednocześnie w sondażach pozycję umacniał Luis Arce, minister gospodarki w rządzie Moralesa w latach 2006–2017.

Co dla Boliwii oznacza powrót MAS do władzy?

Wstępne wyniki (52,4%) dają Luisowi Arce zwycięstwo w I turze i silny mandat do rządzenia. Na sukces MAS wpłynęły rozdrobnienie opozycji, krytyka rządu Áñez za walkę z pandemią i pamięć o osiągnięciach rządów Moralesa (2006–2019), takich jak stabilny i wysoki wzrost PKB oraz redukcja ubóstwa. Choć Arce – z wykształcenia ekonomista – jest postrzegany jako współtwórca tych sukcesów, nie jest pewne, na ile będzie kontynuatorem Moralesa. Dla byłego prezydenta wysoka wygrana MAS dowodzi, że fałszywa była teza o oszustwie w wyborach w 2019 r., i pozwala odwrócić

uwagę od zarzutów o jego autorytarne zapędy (np. dotyczących wątpliwych podstaw ubiegania się o czwartą prezydenturę). Arce nie przewiduje obecnie miejsca w rządzie dla Moralesa, co może zapowiadać chęć zdystansowania się od niego. Skoncentruje się na gospodarce: zwiększy konsumpcję przez transfery socjalne i pobudzi sektor produkcyjny. Wyzwaniem będzie komercjalizacja największych na świecie złóż litu, w tym uruchomienie rodzimej produkcji baterii.

Jakie są konsekwencje wyborów dla regionu?

Deklaracje Arce mogą sugerować, że jego rząd będzie kontynuował politykę zagraniczną Moralesa. Boliwia ponownie zasili grono państw latynoamerykańskich najbardziej krytycznych wobec USA i polityki wolnorynkowej. Zwycięstwo MAS entuzjastycznie przyjęły władze Kuby i Wenezueli, dla których Morales był ważnym stronnikiem. Arce zamierza przywrócić stosunki dyplomatyczne z tymi państwami zerwane przez rząd Áñez. Krytycznie odnosi się też do Organizacji Państw Amerykańskich, obwiniając ją za fałszywe tezy o manipulacjach podczas wyborów w 2019 r. Nowy rząd będzie też ważnym partnerem lewicowych władz Argentyny i Meksyku, które wsparły Moralesa w opuszczeniu kraju i jego tezę o zamachu stanu. Wzmocni się tym samym w regionie polaryzacja wobec zasady nieingerencji oraz promowania porządku demokratycznego.

KOMENTARZ PISM

Jakie jest znaczenie wyborów w Boliwii dla UE?

Pokojowy przebieg głosowania wzmocniła pozycję UE jako pierwszoplanowego promotora demokracji w regionie. Pozwoli Unii dowodzić skuteczności stosowanych przez nią narzędzi wsparcia. W przypadku Boliwii UE w ramach programu wieloletniego finansuje projekty służące wzmocnieniu instytucji demokratycznych i społeczeństwa obywatelskiego. Ponadto wyasygnowała 2 mln euro dla

Najwyższego Trybunału Wyborczego, aby pomóc w zapewnieniu przestrzegania demokratycznych standardów w wyborach, oraz 600 tys. euro dla organizacji pozarządowych na zapewnienie obserwacji przebiegu głosowania. Zapewniła poza tym misję obserwacyjną. To zaangażowanie UE może sprzyjać jej współpracy z nowym rządem boliwijskim, ale partnerzy nie unikną różnic w sprawie takich wyzwań jak polityczne rozwiązanie kryzysu w Wenezueli.